

Thor Herman Thorsen – tidl. og mangeårig skogsjef hos Løvenskiold-Fossum har gitt meg tilgang til følgende beretning:

VILT OG JAKT

Det var ikke så mye vilt i skogene da jeg kom til Skien Et unntak må nevnes, rådyr. Dette var et vilt som først hadde kommet til nedre del av Telemark etter krigen. Bestanden hadde vokst raskt og spredt seg mye. Det var et eventyrlig antall av dem og man var ikke avhengig av hund for å finne dem. Men vinteren 1965/66 var meget snørik over hele eiendommen samtidig som den var lang og kald. Bestanden ble sterkt desimert. Men jaktutbyttet var relativt godt de nærmeste årene etter. Selv skaffet jeg meg en beagle (Kim) som viste seg å bli den beste rådyrhund jeg har hatt. Etter at elgjakten var over 11.oktober var noen av oss på rådyrjakt nesten hver lørdag og søndag i mange år, det samlede utbytte lå omkring 15 dyr frem til jul. Vi hadde Kim i 14 år. Så ble det slutt. Jaktlysten hadde han fortsatt men det var tydelig at fysikken sviktet. Etter en dag på jakt var han helt ferdig og han led vondt. Bestandene av skogsfugl og hare har ikke i noen periode vært særlig stor i min tid på Fossum. Hvorfor er vanskelig å forklare.

Elgjakt har vært min store pasjon fra jeg skjøt min første elg og frem til jeg bestemte meg for å slutte i mitt fem og syttiende år. Jeg hadde vært alvorlig syk den sommeren, men var stort sett i form under elgjakten. Jakten gikk dårlig de første tre dagene. Men noen dager senere fikk jeg anledning til å ta en dag sammen med en meget god elghund, Max. Denne hunden hadde jeg hatt mange fine dager sammen med årene før. Max sviktet ikke denne dagen som jeg hadde bestemt meg for å slutte. Vi startet ved Holmevann på østsiden, det ble los etter kort tid. Tåken var tett og jeg fikk ikke se annet en e svak skygge av dyret før det begynte å flytte sørover. Etter vel to timers mars kom jeg inn på losen. Den sto litt nord for støtta på veien til Sakseren. Det var store flekker med snø på marka og jeg turde ikke gå nærmere. Elg og hund sto høyere enn meg og jeg bare ventet på at elgen skulle flytte på seg. Jeg viste at Max ikke ville gi seg så jeg hadde god tid. Etter omtrent en halvtime angrep elgen hunden, den kom så løpende i stor fart mot meg, svingte til venstre å stoppet bak noe trær. Hunden kom etter og losen begynte igjen. Da elgen passerte så jeg det var en middels stor okse, akkurat et slikt dyr som jeg hadde adgang til å skyte. Jeg ventet stående på kne, noen minutter gikk og så angrep oksen hunden igjen og kom frem foran meg i fin posisjon.

Vanlig elghund (lånt bilde)

Skuddet smalt og elg og hund forsvant. Alt ble stille. Jeg viste at skuddet var godt, så etter

å ha ventet noen minutter gikk jeg på sporet som var lett å følge siden marka var nesten helt snødekt. Oksen lå død ca 150 meter fremme og Max var i gang med den sedvanlige raggingen. Alt var bra, dyret hadde latt en fin død. Grunnen til at jeg hadde bestemt meg for å slutte å jakte var først og fremst at jeg ikke hadde den samme spenningen som tidligere, ja faktisk hadde den forlatt meg. Jeg hadde glede av turen og samværet med en god og kjærlig hund, men selve jakten kunne jeg være foruten.

Elgjakt på Fossums store eiendommer har vært fantastisk i min tid, særlig de første 30 årene. Vi drev kun løshundjakt, noe som var meget rasjonelt hvis man skulle se det fra en jegers synspunkt. Jeg jaktet stort sett tolv til femten dager i sesongen, og en god jakt for meg var hvis jeg eller sammen med en følgesvenn skjøt like mange elger. Men løshundjakt krever at hver jeger må disponere relativt store arealer hver dag, jeg vil si minimum ti tusen mål.

Terrenget på Fossum er meget variert både når det gjelder terreng og vegetasjon. Enkelte dager kunne vi operere innenfor tre til fire hundre meters høydeforskjeller. Vegetasjon var mange steder tett så vel i ungskog som i gammelskog, det var myrer og snauflater ja til og med høvfjellsområder. Klima er varierende sol, regn, snø, vind og storm. Når man går ute i ti timer eller mer med hund, lange tider bare sitter å lytter eller speider, får man naturen inn på seg og naturopplevelsene er mektige. Min gamle venn (Jørgen von Ubcsh, skogsjef hos Løvenskiold-Vækkerø) og på mange måter en læremester når det gjaldt skogbruk sa en gang " jakt er en tilstand" . Jeg skriver under på det, særlig når man jakter en hel uke alene. Man glemmer seg bort, det er jakten som fyller sinnet. Hele tiden planlegger man hvor man går, hvordan man kan forutse eventuelle ting, Plutselig er man oppe i en situasjon som krever at man bestemmer seg raskt.

Hva måtte man ha med seg når man gikk ut i grålysningen mellom klokken seks og syv? Klesdrakten er viktig. Vadmél har sine store fordeler, stoffet er varmt, kunne absorbere mye vann og det ga ikke fra seg lyd ved berøring av vegetasjonen. Men vadmélbuksen og jakken måtte ikke ha for da ble den for tett og man svettet for lett. Hvis det ikke var for kaldt hadde jeg bare en langarmet ulltrøye under. De senere årene gikk vi over til bukse og jakke laget av gore-tex. Stoffet var vannavstøtende og ga ikke fra seg mye lyd. Stort sett foretrekker jeg å bruke gummistøvler. For å hindre at vann ikke rant ned i dem ved regnvær, hadde jeg buksen på utsiden av støvlene. Gode sokker helst av ull er best. I sekken hadde jeg ekstra sokker og to plastposer. Hvis man plumpet i vannhull og ble våt på bena kunne man skifte sokker trekke posene uten på sokkene. Det var da lett å tre bena ned i de våte støvlene og man hadde det utmerket. På hode en skyggelue av vadmél med øreklaffer. I sekken gjerne en topplue som jeg tok på når jeg hadde pause midt på dagen.

En regnhatt var lett og grei å ha med i tillegg. Pulsvanter. I sekken som var av vadmél lå det i tillegg til det som er nevnt kaffe og kanne, noen tennbriketter, en liten øks og en ekstra skarp kniv. En annen i beltet. Matpakke med fire fem skiver brød, gjerne en boks med sardiner. Dette gjorde at jeg ikke ble så fort sulten igjen. Det hendte ad dagen ble lang. En genser og et skjerf var bra. Ved slaktingen var det greit å ha med en lengre snor

fordi det enkelte ganger var vanskelig å få lagt byttet godt til rette før slaktingen. Det hendte av og til at en annen elghund kom inn på losen, da var snoren god å ha for å skille hundene. Det hendte fire ganger så vidt jeg husker at elg gikk i vannet etter å være skutt. Da måtte jeg ut i vannet for å feste tauet og etterpå dra det til land for slakting. Merkebånd i krepp og lapper til å feste på elgen. Der skulle sted type vilt, dato, antall skudd med mer føres på. Jeg hadde også ekstra patroner, fyrstikker i liten plastpose og, kompass. På meg hadde jeg kniv, en liten kikkert, et par ekstra patroner, fyrstikker der en snipp av lommeetørkleet stakk ned i esken for at det ikke skulle skrangle når jeg beveget meg. De første årene brukte jeg Husqvarna 30-06 rifle med dioptersikte. Synet mitt var da godt og diopter hadde den fordel sammenlignet med kikkertsikte at det var uavhengig av regnvær. Svakheten med kikkert er vann på glassene. Dessuten ble langt de fleste elgene skutt på nært hold. Senere fikk jeg av Herman en ny Leiklender med kikkert. Også et utmerket våpen, men svakheten var at den en sjelden gang ikke hadde godt nok anslag. Kjedlig i en del tilfeller. Når man går så mye under jakten er det viktig å ikke ha for mye å bære på. Men mange av de tingene som er nevnt mener jeg er helt nødvendige.

Så til våre kjære venner ELGHUNDENE. Gjennom den lange tid jeg jaktet elg har jeg disponert mange gode hunder. Før jakten startet brukte vi så mye som mulig for å få dem i god fonn. På en lang jakt dag springer de utrolig mye. Skal man jakte flere dager på rad bør man ha minst to hunder slik at de får en hvile helst hver annen dag. Hva kjennetegner så en god hund? For det første må den ha det vi kaller jaktinstinkt, den må være selvstendig og ha et godt gemytt og den må i første rekke være interessert i å finne og jage på elg. Om den springer litt etter rådyr er ikke så alvorlig bare den kommer tilbake etter kort tid. Her vil jeg skyte inn at jakten på elg med hund kan by på problemer etter hvert som det nå bli mer hjort på Fossum. Hjorten er mer sky og det er ikke så ofte man får standlos som på elg. Hunder vil allikevel følge på lenge fordi hjorten av og til stopper opp bare en kort tid. Hvis man skal skyte elg og ikke hjort kan man derfor i enkelte tilfeller få jaktdagen ødelagt. For å få en husker nummer syv. Vi fikk delvis ødelagt halve dagen fordi en småvilt jeger forstyrret en los.

Reisen foregikk med et lite fly, det ble helt fullt med fire mann og fire hunder. Vi kjøpte en jevnt god hund av Jens Rønning (Buster) den var stabil og vi hadde mye glede av den. En annen hund ble også kalt Odin. Den var liten, men meget god. Et par episoder med den vil jeg nevne. En dag var jeg alene med Odin, vi startet oppe på Haugedalsåsen, Det ble los og jeg gikk forsiktig innpå, før jeg var helt frem hørte jeg at Odin hyle, den ble antagelig sparket av elg. Jeg gikk raskt frem det siste stykket og fikk se at en elgokse hadde hunden inn mot en liten bergvegg. Fyrte av et raskt skudd siden jeg var redd hunden skulle bli mer skadet. Skuddet var dårlig men jeg fant ut sener at elgen var skadet. Odin virret frem og tilbake nærmest bevisstløs. Den vill ikke gå etter elgen. Jeg kalte opp Yngvar Øverland på Betul over sikringsradion. Forklarte situasjonen at jeg hadde en såret elg og en skadet hund. Han kunne komme med sin hund så fort som mulig, Vi avtalte å møtes ved en liten myr. Jeg satt meg ned der med Odin, koblet den og bant koblet til et tre. Etter en drøy halvtime kom Yngvar. Vi forlot Bjønn og gikk frem til stedet der elgen var påskutt. Slapp den andre hunden, den tok straks foten av elgen og forsvant. Vi ventet og etter en stund

hørte vi los. Den stod sto om lag en kilometer lenger nord, vi gikk forsiktig det siste stykket og jeg gikk alene det siste metrene.

Losen var intens så jeg syntes at det var to hunder. Elgoksen ble skutt. Det var det to hunder der. Den ene var Bjønn. Jeg var glad for å se at det var det samme dyret som jeg hadde skutt på en times tid tidligere og dessuten var jeg glad for å se at Bjønn var der i full vigør. Den hadde slitt seg, hørt losen og jaktlysten var på topp. Jeg hadde hørt att hunder som var sparket av elg ikke ville jage

mer. Heldigvis stemte det ikke i dette tilfellet.

(Bilde lånt)

En gang senere så jeg at Bjønn igjen ble sparket, men den gjorde ikke noe av det og jaget videre. Den var alltid ivrig når den var i kontakt med elg og gikk veldig nær dyrene. En annen ting var spesielt med denne hunden. En gang var den nær meg inne i skogen, plutselig sto den stille så innover mellom trærne, der så jeg en elg, men den forsvant fort da den hørte meg. Et par år senere hendte det samme. Det var siste dagen for elgjakt det året, vi hadde bare tre dyr igjen av kvoten. Tre av oss skulle gå ut og holde kontakt over radio.

-Jeg startet ved Halvfarshytta.

Det regnet sterkt så jeg ventet litt i bilen. Regnet gav seg og jeg kunne begynne, slapp hunden, den forsvant nedover i terrenget. Siden Bjønn var så ivrig gikk jeg forsiktig etter et lite stykke. Stoppet og ventet. Etter en liten stund kom den tilbake, stoppet

noen meter fra meg og så intenst i en og samme retning. Jeg så i den retningen og der sto en stor okse som stirret tilbake på hunden. Denne gangen fikk jeg skutt. Oksen var stor og hadde et gevir som fikk bronsemedalje og henger nå på trappegangen i kontoret på Fossum.

Andre gode hunder var en som også fikk navnet Bjønn. Den var ingen skjønnhet fordi halen sto rett opp som følge av en skade som valp. Men jage kunne den. Vanligvis stopper nesten alle hunder ved fallet. Det gjorde denne også, men før jeg var ferdig med å slakte gikk den av gårde for å finne et nytt dyr. Oftest bant jeg ikke hundene når jeg slaktet, hundene likte å være ved fallet og å ragge elgen. Men når elgen skulle slaktes, var Bjønn ferdig med dette

dyret.

Senere kjøpte Barry en elghundvalp (CESAR). Den hadde en utrolig jaktlyst. En ettermiddag like før jakten slapp jeg den på Bøskogen. Den var da bare et halvt år. Det ble los nesten med en gang. Det ble snart mørk men losen fortsatte og jeg måtte reise fra den, noen timer senere var jeg tilbake men losen kunne jeg høre selv om den hadde flyttet seg litt, Vi fant den først nese morgen. Den ble en av de aller beste hundene jeg har jaktet med. Det som var en ulempe med den var at den av og til jaget på samme dyr alt for lenge. Hunder som kom tilbake etter vel fire timer mener jeg er ideelt. Dessverre fikk den en sykdom da den var syv, åtte år og måtte avlives. Jeg skjøt en sekstentakker for den en sen ettermiddag på Håkastulåsen, Den siste virkelig gode hunden jeg har brukt var MAX. Men den var i motsetning svært vanskelig å få i gang. Den fant elg men jaget loset bare noen minutter og kom så tilbake. Jeg holdt på gi den opp. Men da den var tre år slo den til. Ble en perfekt jager, Den hadde alle de egenskaper som en god elghund skal ha. Yngvar lærte den til og med til å komme tilbake på fløytesignal. En gang kom jeg på den i los, det var et dyr som ikke skulle felles. Elgen var tett på meg, Max løp etter, jeg blåste i fløyta og den kom tilbake med en gang. En annen gang sto losen langt inne på naboeiendommen, den kom tilbake etter at jeg hadde blåst noen ganger. Jeg bestemte meg for å slutte med elgjakt det året jeg fylte syttifem. Den siste jakt dagen var jeg alene ute med Max. Alt gikk perfekt. Etter et par timers los skjøt jeg min siste elg og Max koste seg sammen med meg ved kaffebålet.

Vi hadde mange gode elghunder i de 43 årene jeg jaktet elg på Fossum, de beste har jeg nevnt. De første årene var det ikke så mange så vi leide inn noen. En av dem var Tatin. En god og trivelig hund, litt tung i sessen var, den var litt makelig anlagt. Sammen med Tatin hadde vi ei tisper, kalt Tatira. Den fant elg og loset. Men når skuddet smalt var den borte. Den var det vi kaller skuddredd. Skuddet smalt på Hagedalsåsen og hunden ble plukket opp ved Gjerpen kirke. Harald ÅS sa en gang at en hund kan eksteriørmessig være mye å utsette på, men jager den godt blir den stadig penere. Sånn er det også med mennesker, førsteinntrykket kan være så som så, men lærer man det bedre å kjenne blir du ofte glad i dem og da er de også vakre i mine øyne.